

מניעה

על מנת לאפשר לגדל בגן-העדן (הנמצא „מחוץ לתחום”) בקר ובעלי-חיים אחרים יש לנ” קוט באמצעים מסויימים שנתגלו כייעילים ואפ” שריים במדינות אפריקה (דרום אפריקה, רוס-דזייה) :

1. סילוקם של חיות-הבר, נושאי הטפילים מהאיזור, בו מצויים זבובי הצה”צה ;
2. הכחדת זבובי הצה”צה ע”י לכידה, רעלי זבובים כגון ד.ד.ט. ודומיהם, והפיכת השטח כבלתי מתאים לקיום הצה”צה ע”י עיבוד אינטנ” סיבי, שעיקרו — ניקוי השטח מהצמחיה בה חי הזבוב ;
3. טיפול מניעתי בתרופות, כנזכר לעיל. ביום בו ישתלט האדם על זבוב הצה”צה יכול איזור זה להיות את אחד המאגרים הגדולים ביותר בעולם לבקר, צאן וגמלים, וכספק בשר שיתחרה בארצות דרום-אפריקה ואוקיאנייה.

סב—אמיר

רופא וטרינארי

מת אפשרות להתהוות שינויים בתכונות האנטי-גניות שלהן.

ריפוי

ישנן כיום כמה תרופות טריפאנוסידיות יעילות לשימוש נגד טריפאנוסומיאסיס. נזכיר את העיקריות :

1. האנטימוניאנים (מכילי אנטימון) ;
2. הדואמידינים ;
3. Surfen C = קונגאסין ;
4. Bayer 7602 ;
5. אנטריפול (ידוע גם בשמות אחרים) ;
6. אנטראסיד ;
7. קבוצת הפאנאנטרידיום.

לצורך טיפול מניעתי בבקר הנמצא באזורים המסוכנים או העובר דרכו, משתמשים כיום בתמיסה של מלחי קווינאפיראמין, הידועה בשם “Antrycide Pro=Salt” ; היא נמצאה יעילה ביותר. יש לחזור בטיפול מניעתי זה מדי שני חודשים.

ושוב לבעיית דלקת העטין

מקרי התחלואה בעטינים. בתופעות דומות נתר קלנו בעונת הסלק, כשהמספוא הזה מזוהה בעפר, או כשהוא רקוב בחלקו (בסוף העונה). על יסוד הניסיון שלנו אני מוצא לנכון לעורר את תשומת-הלב לקשר שבין דלקות עטין וההזנה בסוגי המספוא הנ”ל, כיוון שבדרך כלל הטיפול במכונה וביצוע החליבה היו אצלנו באור תו זמן תקינים בהחלט.

יש איפוא מקום להשערה כי בהשפעת ה”תפר-ריטים” שצויינו לעיל חל שינוי כלשהו באוכר-לוסיית החיידקים שבכרס ומשום כך נחלשת התנגדות הפרה לחיידקי מחלות העטין. ואולי יש אשמה גם במזג-האוויר (לחות יתרה) ? ועוד תמיהה: לאחר עיקוב ממושך נוכחתי שישנן פרות הנפגעות בדלקת העטין בזמן התייחמותן או מיד לאחריה ; הייתכן שיש קשר כלשהו בין שתי התופעות האלה ?

אפשר אמנם לשאול : מדוע מגישים לבהמות

ברצוני להעלות מספר הערות בענין דלקת העטין ולהצביע על סיבות אחדות, אשר לדעתי לא נאמר ולא נכתב עליהן די. אין עוד צורך לכתוב על אחזקה תקינה של מכונת החליבה, על הליכה נכונה ואחידה על ידי כל חברי הצוות, ועל מימשק נכון, סככות וחצרות נקיות ויבשות. אולם דומני שלא נכתב (ואולי אף לא נחקר) די בענין השפעת ההזנה על התפרצות או התגברות נגע דלקות העטין. לי נראה שיש קשר חזק בין ההזנה ומחלות העטין ואנסה לעמוד על כך במלים מספר.

נוכחתי לדעת שכאשר עוברים מסוג אחד של מזון לסוג שני בבת-אחת (לא בהדרגה) אזי גובר גל דלקות העטין. כן נוכחתי שעקב הזנה בתחמיץ מכל סוג שהוא, שבחלקו הינו רקוב ומעופש (זה קורה על הרוב כשחתך החי-פירה הוא גדול והכמות שמאביסים קטנה), מתרבים המקרים של מחלות קיבה וכן גם מתרבים

החליבה; (2) חליבה נכונה ואחידה של כל אנשי הצוות (סעיפים 1 ו-2 הם אלמנטאריים, ואם מזלזלים בהם — אין לדבר אז כלל על ביעור מחלות העטין); (3) בהזנה יש למנוע שינויים ומעברים חדים, וכן אין להגיש מזון מושחת; (4) יש לטפל בפרה החולה מיד עם הופעת הד־לקת; (5) כדאי להתעניין ולחקור את ההשערות שהעליתי בדבר הפריעה באוכלוסיית החיידקים ואולי נלמד מזה כיצד לשמור על כושר העמידה של הפרה בפני גורמי מחלות העטין.

יוסף כרמי

נחשולים, אוגוסט 1969

תחמיץ מעופש, או סלק עם עפר? השאלה היא במקומה, אבל לצערי זוהי המציאות. בטיפול הטוב ביותר אין באפשרותנו לשנות את המצב באופן יסודי, ועלינו להסתפק בפעולות לשם הקטנת הנזק, כי אין אנו עובדים בתנאי מעבדה, וככל שנקפיד וניזהר — יגיעו בכל זאת לאיבוס מזונות קלוקלים.

סיכום

ניסיתי להעלות אי־אלו קלקלות, אשר אנו הבוקרים יכולים לתקן אותן, ולוא — באופן חלקי; להלן הצעותי: (1) טיפול נכון במכונת

אפשר לצמצם את מקרי המאסטיסיס

עלול בעליה של הפרה לגרום, בתום־לב, להת־פשטות המאסטיסיס.

להצהרתו זו הגיע פיליפס — לא על יסוד סברות תיאוראטיות; הוא מסתמך על עדות מכרעת מתצפיות וניסויים ב־4 עדרים שמנו 406 פרות. את ניסוייו הוא ערך לפי שיטה דלהלן: שתי פטמות בעטינה של כל פרה טופלו בהתאם לשיגרה המקובלת; שתי הפטמות האחרות (של אותו עטין) נרחצו בהתזת מים ואחר כך הוצא מהן „החלב הראשון“ (foremilk), תוך לחיצה בשטח ראש הפיטמה (עד כדי סגירה), על ידי חליבת 4 קילוחים.

כתוצאה מהטיפול השיגרתי בהכנת העטין לחליבה, הופיעו 151 זיהומים חדשים של מאס־טיסיס, לעומת 46 מקרים באותם הרבעים שטופלו בהתאם לשיטתו החדשה של פיליפס: פירוש הדבר — צימצום אירועי זיהום כדי 70%. ההיגיון שבניסוייו של פיליפס ובמסקנותיו הוא פשוט למדי: העיסוי וההרקה הפזיזה של הקילוחים הראשונים לפני החליבה מסייעים ב„הסעת“ החלב הנגוע מתחתית תעלת הפיטמה לתוך גת (בריכת) העטין, דרך החישוק הטבעית הפתוח שבראש הפיטמה (ראה תמונה). משם, מגת־העטין, חודרים חיידקי „החלב הראשון“ לרקמות העדינות של העטין ומזהמות אותו.

אחד הפגעים הקשים בעדרי החלב, ובמיוחד באינטנסיביים, הרי הוא המאסטיסיס. בארה״ב אומדים את הנזקים מחמת מחלות העטין במאות־מיליוני־דולר. גם אצלנו בארץ — די בביקורת שיטתית של עקומי הלאקטאציות ובסקר הפרות היוצאות את העדר מסיבת מחלות אלה כדי להיווכח שהנזקים בעדרינו — אף הם קשים ביותר. חוקר ניו־זילאנדי מצא דרך להקטין בשיעורים ניכרים את חומרת הפגע הזה. נשמע מה בפיו ונקווה להפיק תועלת ממחקריו ומהמלצותיו.

ד. ס. פיליפס, אותו חוקר ניו־זילאנדי מה־מכון החקלאי שברואקורה, פותח את מאמרו במשפטים אלה:

„הערב ירחצו ויערכו עיסוי לעטיגי פרותיהם 400 אלף בעלי משקי חלב, בטרם יפעילו את מכונת החליבה. רבים מביניהם „ישאבו“ בפזיזות קילוחים אחדים של „חלב ראשון“ מכל פיטמה ויבדקו אותם באמצעות ספל־הביקורת אם אין הם מראים סימני מאסטיסיס. תוך נאמנות לשיגרה זו, המומלצת מימים־ימימה,

¹ הייתי מציע לזנוח את המונח „צליפים“ ולהחליפו במונח „קילוחים“ (או זיליפים), כיוון שהמלה צליף מעוררת סמיכות (אסוציאציה) על השמעת קול בעיקר, ולא של זליפה או קילוח נוזל כלשהו.

י. ע.

Journal